

EGYHÁZI HIRADÓ

A szegedi református egyház hivatalos lapja, református egyház-társadalmi és belmissziói hetilap.

ELŐFIZETÉS: HAVONKÉNT 50 FIII. EGY SZ. 15 FIII.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
REF. LELKÉSZI HIVATAL, SZEGED.

Főszerkesztő: HARSÁNYI PÁL.
Felelős szerkesztő: BAKÓ LÁSZLÓ.

MEGJELENIK
HETENKINT SZOMBATON
Hirdetéseket felvevő a kiadóhivatal.

Tartalom: Vezércikk: Dr. Némethy K. üdvözlő beszéde. — II. cikk: A vallásos tekintély és a Biblia. — Belföld. — Forgácsok. — Hírek. — Szorványgyülekezetek. — Családi kör. Hirdetések.

Dr. Némethy Károly v. b. t. t.,

budapesti ref. főgondnok üdvözlőbeszéde a II-ik országos presbiteri értekezleten.

Egész természetes, hogy a mi budapesti központi presbitériumunk és egész budapesti ref. gyülekezetünk jóleső örömmel és hittestvéri bensőséges szeretettel köszönti a mi megértő körünkben rendezett II-ik országos presbiteri értekezletet.

Igenis, ha valahol, akkor éppen itt Budapesten, éppen mi, budapesti presbiterium, megértjük és teljes mértékben értékeljük ennek az országos presbiteri gyűlésnek igazi jelentőségét.

Nem hivalkodásból mondjuk, csak tényt konstatálunk, hogy nemzeti és hitfelekezeti súlyos megpróbáltatásaink közepette éppen mi, budapesti reformátusok, ismertük fel, — itt, egy nagy világváros, a többenél átlag sem jobb, sem rosszabb világváros forgatagában, — a megújulás, a hitben, kálvinista érényekben megerősödés szükségét. Mi, budapesti presbitérium, 5 évvel ezelőtt rendeztük az első presbiteri konferenciát, melyet azóta mindenik esztendőben, fokozódó érdeklődés és eredmény mellett megismételünk.

Eleitől fogva célul tűztük ki az eszme tovább érlelését, a szerény kezdet tovább folytatását, az egyházkerületi, majd az országos presbiteri gyűlés megvalósítását.

Nagy megnyugvásunkra és örömeinkre szolgált az, hogy a múlt esztendőben a magyar Genfben: Debrecen városában, a történelmi patinával bevont Nagytemplom falain belül és kívül olyan ünnepies méltósággal lefolyt I. országos presbiteri nagygyűlés a mi

szemeink előtt lebegő eszmények gyakorlati megvalósításának olyan erőteljes lökést adott.

És ime, most a presbiteri világszövetség budapesti konferenciájával kapcsolatban, ennek egyháztörténelmi jelentőségével súlyosítva, itt Budapesten köszönhetjük a II. országos presbiteri értekezletet, az első olyan egyetemes nagygyűlést, ahol jóformán az ország valamennyi ref. egyházközségének presbitériuma hivatalosan képviselve van, tehát a melyik e nemben első összejövetelnek tekinthető.

Felesleges bővebben elemezni a budapesti presbitérium, a budapesti ref. egyház mai örömeinek indokát. Még feleslegesebb volna részletesebben fejtegetni a mai nagygyűlés jelentőségét, amelyet bizonyára mindnyájan átérezünk. Nem áldatlan felekezeti közti harcra, nem szakadékok mélyítésére, de azok lehető áthidalására gyűltünk össze itt. Összejöttünk erőgyűjtésre, kálvinista hithűségünk, együvé tartozásunk beigazolására, a magyar haza és magyar kálvinizmus mindég azonos érdekeinek ápolására. Összejöttünk a hívő lelkeknek a hitetlenekkel szemben egységes frontban egyesítésére, az egy ugyanazon örök Isten különböző templomokban imádó felekezetek nemes versenyében a minket megillető módon való részvétellel.

A jó Isten bőséges áldása kísérje ezt az egyházépitő, ezt a nemzetépitő nemes munkát!

G. Berguer ; A. Gampert: A vallásos tekintély és a biblia.

III. tanulmány: A biblia tartalma.

Mózes halálával a Kanaán meghódításáért kifejtett erőfeszítések után egyidőre a süllyedés következik be, nincs új kijelentés. A nép az érzek életnek ad elsőbbséget a lelkiismeret kárára. A természetes ösztönök a pogány befolyásra még erősebben uralkodtak, úgy látszik, hogy Isten nem törődik többé népével. De ime egy ifju Sámuel hallgat rá és engedelmeskedik; „Szólj uram, hallja a te szolgád“ Uralomra jutván emlékezetbe idézi Jahve ogaát, követeléseit. „Az engedelmesség többet ér, mint az áldozatok s az Istenek ígéinek megtartása, mint az állatok kövérsége“.

A nép ezúton még távolról sem az, aminek lennie kellene. Istenről való képe a harcias nemzetek Istenéről való kép, s néha még nyersebb; ám ezalatt az ige iránti engedelmesség növekedőben van. *Nathan* figyelmezteti Dáviódt arra, mit az mint király elfeledett. *Illés és Elizeus* izzó energiával követelik a néptől, hogy Isten és más istenek között meg ne osszák szívüket, s hogy a kegyesség az igazságosságban nyilvánul meg.

Végül megjelenek a *próféták*. Ezek valóban megérdemlik e nevet, mivel hivatásuk tudatában vannak. Ezek *Amos* és *Hóseas* Izrael országában, *Esaias* *Mikeas*, *Jeremias* Juda országában. Hangjuk majd hatalmas, szelíd; máskor fénylő, átható s Jahve igéjét szóltatja meg a VIII. VII. és VI. századokban. Hangjuk a tenger vijjogó madaraiéhoz hasonlatos, kik a vihart hirdetik. Nem kenyérkeresetük e hivatás, pásztorok, papok, vagy ismeretlen emberek ők, de mindenekfelett olyan emberek, kik oly megragadó erővel hallották megszólalni az Igét lelkük mélyén, hogy nem bírják azt nem hirdetni: „Oroszlán ordít, ki ne félne? Az Ur az örökkévaló szolt, ki ne prédikálna“ (Ámó 3. r. 8. v.) „Rávetél engem örökkévaló s én ráveteltem, megragadtál és legyőztél engem (Jeremias 20. r. 7. v.)

Olvassák el *Esaiás*, *Jeremias*, *Ezékiel*, *Amos* próféták elhivatását, s meglátják, hogy ezek az emberek szerették volna nem szólani azt, amit szólniok kellett, de Isten igéje erre kényszerítette őket. S az ige az Isten szentségéről, a nép bűneiről, az Ur irgalmáról s Izrael halátlanságáról beszélt. Szünet nélkül kiáltják az ítéletet s mégis legyőzhetetlen hittel hisznek Isten irgalmában, ők a legnagyobb pesszimisták, egyben a legsugárzóbb optimisták. Midőn mindenki megelégedett s így szól: „Béke és nyugalom!“, ők nem azok s fonyegetőleg nem dörögnek, midőn mindenki reménytelen, levert, ők nem mondanak le a reményről, s hirdetik az eljövendő üdvöt. Öntöznek, plántálnak, rontanak, építenek. Ám az üdv feltételül a nép bűnbánatát és hitét kötik ki. Midőn az egész nép a végpusztulás elé nézett, ők meglátták azt a „maradékot“, mely az Isten hív szolgája marad a többiek üd-

véért. Az az ismeretlen próféta, kit második *Esaiás*-nak neveznek, (*Esaiás* könyvének 40—55. része az ő műve) rámutat arra, hogy az üdv nem megy végbe másként csak úgy, „ha egy igaz úgy hordozza el a szenvedéseket, mint a bárány, ha a nép bűneit és szenvedéseit elhordozza egy igaz feddhetlen. (*Esaiás* 52. 13. v., 53. r. 12. v.) Ezen próféciával, ugylátszott, hogy csak egy lapot kell fordítani a Jézus Krisztus evangéliumának megtallására... De nem! Izraelnek, vagy inkább inkább Izrael fiainak még meg kellett tapasztalnia saját gyengeségeit az üdv hirdetésének meghallása előtt. A próféták *tervezetek*. Az ösztönök ölete eggyel többször, ismét urá lett az erkölcs felett. Az Izraeliták nem akartak többé Istennek engedelmeskedés általi gyermekei lenni, nem akartak mások lenni, mint a többi népek. A büntetés rettenetes volt, a ép megsemmisült, Izrael neve kitöröltetett a népek sorából a számkivetésben.

Midőn a száműzöttek visszatértek Jeruzsálembe, Izrael nem volt többé nemzetnek nevezhető, hanem egy kis közösséggé, egyházzá alakult, szervezése azonban nem a próféták szellemében történt, kiknek intései kétségtelenül nem mentek egészen feledésbe, de a természeti szív kereste azok kisebbitését, hajlamaihoz való alkalmazását. A Jahove szolgálata inkább külső cselekvésekben, mint belső engedelmisségben nyilvánult s az a irányzat, melyet a próféták szüntelenül ostromoltak, tudniillik a kegyesség érzékivé tétele, ceremóniákba rögzítése jutott érvényre. Nem próféta-ság volt az többé, hanem lévitáság, nem spiritualizmus, hanem situálistizmus, nem vallás-erkölcs, hanem katolicizmus, azaz Istennek az emberhez való szabása, *cselekedet a lényeg* helyett. A próféták égő szavai helyett, kik nem beszéltek többé, mivel ne mhallgatták őket, a *könyvhöz* ragaszkodott a nép, még inkább annak betűi szerinti értelmezéséhez. Az emberek emlékeztek még arra, hogy Isten beszélt, de nem hallották többé őt beszélni.

Ez volt a *judaismus*. A kijelentés végső formáját elnyerve, az írástudók és farizeusok utainak és kombináló erejének tárgyává lett. Hivatkoznak Isten igéjére, de nem engedelmeskednek annak. Így zárul le az Ótestamentum. Ha a folyó tükre befagyott is, alatta a víz folydogál, itt is, ott is hallom csobogását egy-egy zoltában, kegyes lélek énekében, meghallom susogását egynéhány egyszerű galileabeli imájában, ki örvendezik az ő Istenében. (Lukács 1. r. 47. v.) vagy egynéhány aggastyán ajkán, ki várja Izrael vigasztalását. (Lukács 2. r. 25. v.)

Midőn ezen föld felett, — mely a könyv, az írás jelenléte dacára is, a sötétség és halál árnyékának völgyében volt — feljött az Isten irgalmának napja (Lukács 1 r. 78—79.), van egynéhány lélek, mely örömmel üdvözi azt. Ezek voltak azok a lelkek, a próféták leányai, melyek nem szüntek meg hinni abban, hogy e hosszú hajal az igazi világosságot hirdeti.

A Jézus Krisztus felát biblia középpontja, kit az Ótestamentum várt, az Új pedig kijelentett.

Ime ezt mondja a biblia azoknak, kik megtudják

érteni lapjain keresztül Isten igéjét. Vigyázzunk azért, nehogy hasonlatosak legyünk azon zsidókhoz, kik kuttatták az írást ugyanmilyre, hogy jobban ismerték azt, mint mi, és mégsem akartak eljutni Ahoz, kiről az bizonyosságot tesz.

A biblia kétségtelenül ezt mondja nekünk: „Isten a próféták s a Jézus Krisztus által beszélt“, ám ennél is hatalmasabban kiáltja: „Isten beszél! Halld! Ha hallod Istent megszólalni magadban, megfogod hallani őt az írás minden lapjain át.“

dr. I. E.

(Vége a III. tanulmányoknak.)

BELFÖLD.

A Presbiteri Világszövetség budapesti ülései.

A Presbiteri Világszövetség keleti ága idei üléseit Budapesten tartotta. 23 nemzet képviseltette magát ezeken az üléseken, az a református tömeg pedig, amely a több mint 120 képviselő mögött áll, körülbelül 40 millió. Itt voltak a megszállott területi magyar református egyházak kiküldöttei is. Mindenképpen nagyjelentőségű volt tehát a folyó hó 6-tól 13-ig tartó világkonferencia, mert ez alatt az idő alatt bőséges alkalom nyílt a külföldi kiküldötteknek arra, hogy a magyar kálvinizmuson keresztül a magyarság sebeit is meglássák és hazájukba visszatérve, azokat az ottani közvélemény előtt feltárják. Ki is jelentette a konferencia elnöke: „Nem politizálni jöttünk ugyan, de abban senki sem akadályozhat meg minket, hogy lássunk és halljunk és ezek nyomán érzések támadjanak a lelkünkbe.“

A külföldi delegátusok a bécsi hajóval 3-án este érkeztek a fővárosba. A magyar református egyház nevében Ravasz László üdvözölte őket; a külföldieket köszöntötte a főváros. Másnap vasárnap a Kálvin téren angolnyelvű urvacsorai istentisztelet volt, a hol a II-ik országos presbiteri konferencián résztvevő magyar református lelkészekkel együtt Krisztus testének és vérének áldásában közös lélekkel részesültek a külföldi hitestvérek is. A külföldiek résztvettek ezután az országos presbiteri konferencián és egyértelműen elragadtatásuknak adtak kifejezést a magyar kálvinizmus eme impozáns életmegnyilvánulásának láttára.

A konferencia megnyitó ülése hétfőn, 5-én volt. Merle d'Aubigné elnök bevezető szavai után a különböző üdvözlések következtek. A délelőtt ezekkel el is telt. Délután került a sor két fontos tárgy megbeszélésére. Az egyik a liturgia kérdése a református egyházban; a másik a „Hit és Rend“ és egyéb hasonló mozgalmakhoz való viszony megállapítása. Az első tárgy két előadója közül Cramer

utrechti professzor a szabad liturgia mellett foglalt állást; Anderson Scott pedig az igazi liturgiánál két alapvető állított fel: 1. Az embernek éreznie kell az istentisztelet után, hogy ott cselekedett valamit; 2. A hívő az istentiszteleten, mint az egyháznak, tehát a Krisztus Testének tagja, áldozat gyanánt fel ajánlja magát Istennek. Erről a kérdésről különben a legközelebbi világkonferencia még tárgyalni fog.

A második tárgy előadója dr. Thompson, az Egyesült-Államokból és dr. Lang hallei professzor. Mind a ketten hangoztatták a mély, a hitbeli alapokon nyugvó egység fontosságát és szükségességét. Különösen az utóbbi előadó szavaiból kicsendült a bizonyágtétel: a kálvinizmus az az erő, amely ezt a szilárd egységet jelenti a protestántizmus világában.

A konferencia második napján a dél-előtti ülés egyetlen kérdése a római katolikus egyházhoz való viszonyunk volt. Ezt a kérdést négy előadó fejtegette. Arnal francia professzor megállapította, hogy a római keresztyénség mindig ugyanaz a megalkuvást nem ismerő rendszer marad. Vele szemben tehát a protestántizmus nem maradhat passzív, hanem aktív és élettel teljes. Dr. Kovács István budapesti teológiai igazgató a történelmi előzmények ismertetése után reámutatott a magyarországi római katholicizmus agresszivitására. Felemlítette a vegyes házasságok körüli eljárást, majd rámutatott azokra az óriási földbirtokokra, amelyek a magyar római katholicizmus anyagi hátterét képezik. A harmadik előadó Wilson belfasti lelképásztor volt, aki az irországi helyzetet ismertetve. Irországban a protestántizmus kisebbségi egyház s amint Magyarország keleten őrállója az evangéliumi keresztyénségnek úgy az nyugaton Irország. Mégis Irországban nem olyan éles az ellentét a római és a protestáns keresztyénség között s ennek főoka, hogy egymástól teljesen szeparálva él. Ezért nem igen fordulnak elő sem vegyes házasságok, sem áttérések. Az irországi protestántizmus egy nagy kötelességet teljesít a római egyházzal szemben; evangelizálja azt. Az általa árusított bibliákat és evangelizációs iratokat szívesen vásárolják az irországi katolikusok, mert azok már feltudják magukat szabadítani a klérus szellemi uralma alól. Dr. Révész Imre, a tiszántúli kerület főjegyzője különösen elvi szempontból tárgyalta a kérdést. A római keresztyénséggel szemben a legnagyobb ellenálló erő a református keresztyénség lehet, különösen, ha az a maga gyakorlati élet megnyilvánulásából származó a fel-feltűnő subjektívizmust s egyetlen fegy-

verül Isten igéjét használja. A kérdéshez hozzászólottak még a svájci és a holland delegátusok is. Ezzel a szeptember 6-iki program be is fejeződött. (Folyt. köv.)

Forgácsok.

A jezsuiták Sziv—e.

Hogy milyen gyanúsításokkal illetnek bennünket és közöttük milyen szellem uralkodik, azt maguk a jezsuiták bizonyítják a nyomtatott betűk le nem tagadható valóságával. Mi csupán ad demonstrandum továbbítjuk azokat a cikkeket, amelyeket a Sziv című lapban, annak folyó évi szeptember hó 10-iki számában, a Jézus Szive Szövetség nevében hiterősítés és hitbuzgalom céljából a magyar katolikus közönségnek írnak. Semmi hozzátenni valónk nincs. A cikkek maguk helyett beszélnek s mi olvasóközönségünk lebecsülését látnók abban, ha az egyik cikkben foglalt személyt védelmünkbe vennők: a másik cikkben foglalt gondolatot pedig vita tárgyául méltatnánk.

Lássuk tehát az írott szót és benne ismerjük meg a jezsuiták szívét.

I.

„Aki a magyar ügynek ártott.

A „Magyar Kultura” legutóbbi száma érdekes, de szomorú dologra hívta föl a figyelmet.

Közismert dolog, hogy az angol Rothermere lord hatalmas sajtóakciót indított, melynek célja a trianoni békeparancs igazságtalanságainak megszüntetése. Föltárta a világ előtt, hogy mennyi magyart szakítottak el hazánktól a csehek, oláhok, rácok, osztrákok és mily embertelenül elnyomják azokat. A ne mes lord azt követeli, hogy az elnyomott magyarok lakta vidékeket adják nekünk vissza.

Amidőn a külföldi barátaink minden igyekezetüket megfeszítik, hogy a figyelmet reátereljék a magyar rabságra, szomorú cselekedettel ép egy magyar ember is akadályt vetett eléjük.

Makkai, az erdélyi kálvinisták főprédikátora beszédet mondott az oláh királyváltozás alkalmával a magyarok nevében a bukaresti szenátusban. Szónoklatában annyira dicsőítő hódolattal nyilatkozott az oláh uralkodóról, hogy az oláhok eljuttatták beszédének megfontolatlan szövegét a külföldre is a Rothermere-akció akadályául. Ezzel akarták megcáfolni az angolok állítását, hogy a magyarokat elnyomják. Ime — mondták, — hazugság az, hogy Romániában nincsenek megelégedve helyzetükkel a magyarok, midőn a kálvinista főprédikátor a magyarok nevében ilyen dicsőítő beszédet mond.

A protestánsok kálvinista felekezete szereti magát vadmagyarnak feltüntetni. Bizony, csunyán fest néha ez a „magyarság” — mint Makkai főprédikátor botor tette mutatja.”

II.

„Hát ez mi?”

Ismerjük a katolikus egyház törvényét, hogy csak a katolikus templomban katolikus plébános és két tanu jelenlétében kötött házasság az érvényes házasság. A más vallásúak köthetnek akárhogy házasságot, ahhoz az Egyház nem szól, de a saját hiveinek törvényt szabni az ő elvitathatatlan joga.

Ezért követeli az egyház, hogy ha már a vegyes házasság rendkívüli esetekben el nem kerülhető, az is a katolikus plébános előtt köttessék. Ez pedig csak az esetben történik meg, ha a nemkatolikus fél gyermekeit a polgári formaságok mellett (reverzális!) a katolikus egyháznak engedi át.

Igy tehát a házasság szentségét tényleg érvényesen megkötik a templomban a plébános és két tanu jelenlétében.

Azonban megesik, hogy a nemkatolikus fél azt kívánja, hogy ha már az esküvő a katolikus templomban történt, utána menjenek el a protestáns imaházba és ott is kapjanak valami áldásfélét.

Hát ez mi?”

Ez a katolikus fél részére tilos cselekmény. Minek menne ő oda? A házasság megvan, a szentség kegyelmében részesült, a protestánsoknál áldás, szentelés nincs, tehát protestáns istentiszteleten akarna résztvenni, amit katolikus hitünk nem enged meg.

Tehát se a katolikus fél, se a nászgyöngy nem mehetnek el a protestáns templomba. Ha mégis elmennek, súlyos bünt követnek el.

Olyan esetet is hallottunk, hogy katolikus férfi a nemkatolikus nőtől reverzalist kapott és így joguk volt a házasság szentségéhez. De a katolikus fél, a nő protestáns rokonainak unszolására a protestáns imaházba ment a polgári kötés után esküvőre.

Ez nagy tudatlanság és vétkes cselekedet. Ez a házasságkötés semmis az egyház színe előtt. A katolikus fél csak a saját plébánosa előtt köthet házasságot, tehát addig a szentségekhez nem járulhat, míg a katolikus plébános előtt a házasság szentségét meg nem köti.

Katolikus hiveinknek ismerniök kell saját egyházuk törvényeit, s azokat hűségesen meg kell tartaniok. Hogy a saját jogainkat követeljük, hogy kötelezéseinket teljesítjük, az nem türelmetlenség másokkal szemben, hanem az igazsághoz való ragaszkodás.”

H I R E K

— **Istentiszteletek sorrendje.** Folyó hó 25-én, vasárnap délelőtt 10 órai kezdettel gyülekezeti istentisztelet; délután 6 órai kezdettel kátémagyarázat. (Bakó László lelkész.)

— **Biblia-vasárnap.** Felsőbb egyházhatósági rendelkezés értelmében minden magyar református templomban szeptember utolsó vasárnapján, az idén tehát a most következő vasárnapon, 25-én, a prédikációk a Szentírásról fognak szólni. Az evangéliumi keresztyénség a biblia szabad és korlátok nélküli tanulmányozásából sarjadt ki; a biblia volt a fundamentuma a mi keresztyénségünk hit- és cselekedetbeli életének. Ez töltötte meg élettel és lélekkel egyházunkat. Szükséges tehát, hogy visszaszerezzük a biblia elvesztett pozícióját és felelevenítsük újból régi tekintélyét. A biblia-vasárnap templomi perselypénze a Brit és Külföldi Bibliatársulat céljait fogja szolgálni.

— **Lépjünk be a Bethlen Gábor-Kör tagjai közé.** Az egyetem református ifjúsága lassu készülődés után végre teljes egészében felismerte elkötelezettségét anyaszentegyházával szemben. Az új elnök, Buday György indítására ebben az esztendőben minden reménységünk szerint meg fog mozdulni az egyetem református csapata és szent feladatának fogja tartani, hogy a kálvinista világszemlélet alapján sorra vegye az élet nagy és őt érdeklő kérdéseit. A meginduló református ifjúsági élet főtörekvésének fogja tartani a maga hitének erősítését. Nekünk, a gyülekezetnek egy-egy ilyen megmozdulással szemben a legnagyobb örömmel és a tőlünk telhető legnagyobb áldozatkészséggel kell viselkednünk. Természetes azonban, hogy az ifjúság intenzívebb életéhez nagyobb anyagi eszközökre is szükség van. Ezeknek az anyagi eszközöknek az előteremtésére hívom fel a gyülekezet megértő szívű tagjait. Legyünk a Bethlen Gábor Körnek őszinte támogatói a magunk filléreivel. Pártoló tagsági díj évi egy pengő; pártfogó tagsági díj évi 5 pengő; alapítási tagsági díj egyszersmindenkorra 50 pengő.

— **Cegléd ünnepe.** A ceglédi reformátusok az elmúlt szombaton és vasárnap ünnepelték meg egyházuk fennállásának 400-ik évfordulóját. A ceglédi reformáció első nyomai még Mátyás király uralkodásának idejére esnek, amikor is Mátyás a csehországi hadjárat után sok huszitát a Buda környékén lévő városokban és falvakban telepített le, hogy az eretnekségből kigyógyuljanak. Ellenkezőleg az történt azonban, hogy a Ceg-

lédre betelepített husziták előkészítették a talajt, hogy közvetlenül a mohácsi vész után a lutheri reformáció Cegléden gyökeret verhessen. Annyival könnyebben ment ez, mert a város ura, Enyingi Török Bálint szintén a reformáció híve lett. Később a ceglédiek a kálvini irányzat követői lettek.

A ceglédi reformáció történelméből csak néhány adat áll rendelkezésünkre. Tudjuk, hogy Szegedi Kiss István 1545-ben az ő papjuk. A török hódoltság idejéből alig maradt fenn valami följegyzés; 1596-ban a szultán csapatai a várost fölégették. Ugyanakkor pusztultak el az egyház és a város történetére vonatkozó írásos emlékek is. A Kollo-nics-korszak, majd Mária Terézia uralkodása további szenvedéseket jelentett a ceglédi reformátusokra nézve; de a ceglédi kálvinizmus a megpróbáltatásokon is diadalmaskodott, mert életerejét közvetlenül Istentől kérte és kapta.

Ennek a négy évszázados életerőnek alázatos megköszönésére gyűltek össze a ceglédi protestáns egyházak országos keretek között szombat és vasárnapi ünnepségeikre.

A jubileumi ünnepségek a ceglédi színház nagytermében szombat este kezdődtek, amikor is a műsor kiemelkedő száma Hegedüs Lóránt volt pénzügyminiszter budapesti presbiter előadása volt. Az előadásból vázlatosan közöljük a következő kijelentéseket:

— Ha a nők uralkodtak volna, nem lett volna világháború; de mert a világegést férfiak csinálták, vezekelnünk kell. Mi tönkre vagyunk téve, elvesztettük a háborút, de büneinket a nők fogják jóvátenni. Közöttünk és a mai gyermekek között egy rettentő vérárak tátong, a világháború, azonban itt vannak az asszonyok, ők hozzák az új nemzedéket, amely meg fog váltani bennünket. A mi halhatatlanságunk a gyermekeinkben van és ezért csak az anyák hozhatnak számunkra feltámadást. Ma bizonytalan korszakot élünk, mint a zsidók Jézus korában. A biblia az egyetlen iránymutató. A bibliának van egy rejtett szava, amelyből meg lehet az egész életet érteni. Ezek pedig azok az ígék, amelyek Máté evangéliuma 10-ik részének 14. és 15-ik verseiben olvashatók: „Ekkor gyermekeket hozának hozzá, hogy illelné őket...” Aki nem úgy fogadja az Isten országát, mondotta Jézus, mint a gyermekek, az nem juthat be oda. Sajátságos, hogy a többi vallásalapítóknál sehol sem szerepel gyermek. Sem Buddhánál, sem Konfuciusznál, sem Mohamednél. Jézus benne van a gyermek szemében és Jézus nélkül nincs feltámadás.

— Minket, kálvinistákat dac és kiméletlenség jellemez. Engedjék meg, hogy őszin-

tén és kiméletlenül megmondjam az igazat. Ehhez annál inkább jogom van, mert senkit sem bántottak annyit, mint engem. Amikor betegségemből felépültem és visszatértem Magyarországra, azt láttam, hogy vannak olyanok, akiknek jól esik az, hogy kicsiny az ország. És láttam mást is. Észrevettem, hogy a nők orcái pirosabbak, mint kellene és a gyermekek orcái sápadtabbak, mint valaha. Azt kérdelem, mehet-e előre egy ilyen ország? Jézus a földön is meg akarta valószínűsíteni a mennyek országát, s nekünk is itt kell megvalósítanunk.

— A magyar embernek van egy rettenő tulajdonsága: saját magát gyűlöli. A magyar szidja mindig a maga apját. Egy törvény van, asszonyok és férfiak, ne csináljatok olyat, amit nem mertek megmondani gyermekeiteknek; mert minden gyermekben Jézus ítél meg bennünket. Az ember annyit ér, amennyi szeretetet tanusít mások iránt. A politikusok pedig annyit érnek, amennyivel jobbmóduvá tették az embereket. Ha fel akarunk támadni, mint nemzet, támasszuk fel először magunkat. A jöttment népeket, a nemzetektől az állandóság hiánya különbözteti meg. A nemzet azt jelenti, hogy hiszünk a magunk örökkévalóságában. Hangsúlyozom, hogy egy nemzet csak mártirokkal mehet előre és hit nélkül nincs feltámadás. Ha azt akarjuk, hogy feltámadjunk, szeressük a gyermekeket, mert minél jobban szeretjük, annál több Jézust veszünk magunkba.

— Háromszor figyelmeztettem a nemzetet a közelgő nagy veszedelmekre. Figyelmeztettem a középosztályt, hogy gyermekeiket ne küldjék fixfizetésű pályákra, másodszer 1925-ben odavettem magamat, hogy megmentsem a nemzetet a fenyegető pénzügyi katasztrófától. Most ismét figyelmeztetem a középosztályt, hogy ne menjünk se jobbra, se balra, se francia, se lengyel orientáció után, mert csak a protestántizmussal való kapcsolatunk menthet meg bennünket.

Másnap, vasárnap ünnepi istentiszteletek voltak, úgy a református, mint az evangélikus templomban, az istentiszteletek végeztével közös, jubiláris gyűlés tartatott, a melyen Takács József református lelkész, egyházkerületi főjegyző a ceglédi református és evangélikus egyház nevében közös deklarációt olvasott fel. A deklarációhoz elsőnek Raffay Sándor evangélikus püspök szolt és ezeket mondotta:

— Nem a multban való elmélázás érzületét hoztam ide, hanem a felelősség tudatát, melyet kell, hogy minden protestáns ember teljes mértékben magáévá tegyen és tisz-

teletben tartson . . . Elhoztam az evangélikus anyaszentegyház őszinte baráti érzületét és amikor a ti kiváltságos tehetségű püspököknek, Ravasz Lászlónak testvéri kezet nyujtok, azt az óhajomat fejezem ki, hogy ezt a két kezet ne váltsza el soha semmiféle félreértés. Raffay püspök ezután odament Ravasz Lászlóhoz, melegen kezet szoritottak és megcsókolták egymást.

Utána Ravasz László beszélt:

— Meg kell vallanom, hogy soha olyan erős a két egyház nem volt, mint amikor még együtt haladt . . . Hiven, őszintén, fogadástételszerűen viszonzom a köszöntést és kézszorítást minden magyar református nevében. Meg vagyok arról győződve, hogy egy ilyen kézszorítás felér egy nyert csatával. Ebben a gyülekezetben is minden ifju ember szánja el magát arra, hogy különb legyen, mint a milyen apja és ősei voltak és minden apa, minden anya tegyen fogadást arra, hogy olyan lesz, amilyenek fiait, vagy lányait szeretné látni.

A jubiláris gyűlésen elhatározták, hogy a négyszázéves évforduló alkalmából egy gyülekezeti házat építenek, majd meleg ünnepségek között emlékeztek meg Takács József református lelkészről, aki 50 éves lelkészségéből 40 évet most töltött be Cegléden.

— **Raffay Sándor a kultuskormány egyházpolitikájáról.** A bányai evangélikus egyházkerület őszi közgyűlésén nagyszabású beszédet mondott Raffay Sándor evangélikus püspök. Többek között így szolt:

— Szomorú jelenségnek kell minősítenem, — hogy sem a képviselőházban, sem a főrendiházban egyetlen vérbeli protestáns ember nem akadt, aki egyházaink megtámadtatását visszautasította volna. Hangsúlyozom, hogy mi is egyenlő elbánást kívánunk az országos törvény értelmében. Jövendőnk biztossága kétszeres kötelességünkkel teszi belső egyházi életünk mennél erőteljesebb kiépítését.

— A meghasonlott korok politikája is meghasonlásokat mutat, — mondotta tovább Raffay, — Ennek a téves politikának tulajdoníthatjuk, hogy egyházunkat a kormány a felsőházzal szoló törvényben történeti jogainak egy részétől megfosztotta. A keresztény egyházak nem tudták, vagy nem akarták felismerni azt a veszedelmet, amely a minket ért jogfosztásban számukra is rejlik. A „rólunk—nélkülünk” való határozás gyakorlata még ma is szokásban van. Egyházi és iskolai ügyeinket sokszor csak a közigazgatási hatóságok útján tudjuk meg a minisztériumok rendeleteiből. A jogok korlátozásának

gyakorlásában az állam már tulmessen akar menni. Igazolja ezt a jogakadémiákkal szemben elfoglalt álláspontja is. A miniszter ur szerint az egyházi jogakadémiák taníthatnak, de nem vizsgáztathatnak. Iskola vizsgáztatás nélkül nem iskola.

— A kultuszminisztérium nem tanusított elfogulatlan magatartást a katolikus egyházak dolgainak szembeállításával, amikor Glattfelder püspök elaborátumát megvizsgálta és ezzel mintegy hivatalos munkálattá emelte, viszont amikor mi voltunk kénytelenek elleniratot készíteni, bennünket semmiféle támogatásban nem részesített. Hasonlóképpen igen fájdalmasan érintette a protestáns egyházakat, hogy Haller Istvánnak a parlamentben elhangzott támadására a miniszter élesen elválasztotta a hivatalos személynek és a felekezeti embernek rólunk táplált vélekedését.

A püspök előadta még, hogy a Lutherszobrot a Deák-téri templom előtt akarják felállítani és erre a célra országos gyűjtést indítottak. Bejelentette, hogy a budapesti egyházak a mostani tanévvel nyitják meg az első evangélikus leánykollégiumot és hogy a budai egyház felügyelője Herrmann Miksa kereskedelemügyi miniszter lett. Megemlékezett az államsegély-harcról, majd elparentálta az egyházkerület halottait. Nagy felzúdulást keltett az a jelentés, hogy a dunán-ineni egyházkerület kevesebb földet kapott, mint a többi egyházkerületek. A püspöki jelentés végeztével a közgyűlés egyhangulag elfogadta azt a határozati javaslatot, hogy a római katolikus egyházi vagyonok értékének és a protestáns egyházi vagyon értékének és jövedelmének igazságos megállapítása céljából az állam külön bizottságot küldjön ki.

— **Egyetemi hírek.** A Magyar Királyi Ferenc József-Tudományegyetem református hallgatóit magában tömörítő Bethlen Gábor-Kör ez évben ünnepli alapításának 25. évfordulóját. 1902. őszén alakult Kolozsváron az egyetemi ifjuság e legrégebb egyesülete s negyedszázados működése alatt sokszor adta tanujelét komoly, evangéliumi szellemének Makkai Sándor, a jelenlegi erdélyi püspök irta a B. G. K. Multja és Jövője c. művében, hogy: előbb a nagyközönségnek akartak, igaz, mindig magas színvonalu, szellemi szórakozással szolgálni, de csakhamar belátják, hogy az igazi teendő az egyetemi ifjuságnak a protestáns életeszmény parancsoló fenségével és erejével való meghódítása és nevelése egy jobb, keresztyénibb és igazabb magyar jövő számára. Előbb a hangversek és bálók, később a tudományos előadá-

sok, viták, bibliatanulmányozó-esték állanak a program középpontjában. A Bethlen Gábor-Kör az első magyar egyetemi egyesület, melynek tagjai egyetemi tanulmányaikon kívül missziós munkát vállalnak, az apróbb gyermekek számára vasárnapi iskolák, a középiskolások számára pedig vallásos egyesületek szervezésével és vezetésével. A Kör egykori elnökeinek legnagyobb része ma közismert kiválósága az egyházi, politikai és tudományos életnek; gróf Bethlen Pál, gróf Bethlen Gábor, Bartók György, Biró Lajos, Ravasz László, Imre Lajos, Révész Imre stb., hogy csak a kiemelkedőbbeket említsük. Ez a névsor és az igaz ügy magyarázza, hogy a Kör fogalommá vált Erdélyben. A menekülés rázkódtatásai mindeddig lényegesen megátolták a szegedi munkaprogram kiépítését és végrehajtását. Ma azonban már elmondhatjuk, hogy Isten kegyelméből a szegedi ref. egyháztanács és különösen Bakó László nagytiszteletű ur segítségével lelkileg már annyira megerősödünk, hogy a jövő évben már szélesebb alapokra szeretnénk munkánkat fektetni. E kiterjesztett munkaprogramot az október eleji közgyűlés után fogjuk közölni.

Szórványgyülekezetek.

— **Istentiszteletek sorrendje.** Folyó hó 25-én, vasárnap délelőtt istentisztelet és hitoktatás Felsőpusztaszeren (Durkó Gábor hitoktató-lelkész). Délután fél 3 órakor istentisztelet és hitoktatás Szőregen (Dr. Illyés E.).

Ugyancsak 25-én délután 3 órakor istentisztelet Somogyitelepen (Teleki Sándor segédlelkész).

Október 2-án, vasárnap délelőtt 10 órai kezdettel istentisztelet Kisteleken (Bakó László lelkész); délután 3 órai kezdettel Deszken (Durkó Gábor hitoktató-lelkész).

Családi kör

Hit a Megváltó Krisztusban: Erő.

Tizenegyedik hét, IV. Nemcsak az isteni áldásoknak elsajátítása áll arányban az emberek hitével, hanem az Újtestamentum biznysága szerint azt is a hit mértéke szabja meg, hogy mit képes az ember végrehajtani és elérni.

Ekkor a tanítványok Jézushoz menvén, mondanak neki: Mi miért nem tudtuk kiüzni? Jézus pedig mondá nekik: a ti hitetlenségtek miatt. Mert bizony mondom néktek: Ha akkora hitetek volna, mint a mustármag s azt mondanátok annak a hegynek: Menj

innen amoda, és elmenne; és semmi sem volna lehetetlen néktek. Máté 17, 19—20.

A hegyek a nehézségek jelképei gyanánt szerepelnek itt és a Mesternek azt az állítását, hogy ezeket a nehézségeket csak a hit mozdíthatja el, általánosságban megerősíti az emberi tapasztalat. Sokszor talán úgy tűnik fel, minthogyha a hit az előtte álló nehézségekhez viszonyítva, csak olyan, mint egy kicsiny mustármag a Libanon magas ormaihoz képest. De a hit az ilyen aránytalanságok felett is diadalmaskodik. A nagy vezető emberekben mindig meg volt az ilyen bizalom. Hallgassuk meg Mazzinit: „Az emberekből hiányzik a hit, az a hit, ami felrázhatná a tömegeket, a hit az önön rendeltetésünkben, hit a hivatásunkban, hit ennek az egész korszaknak a hivatásában; a hit, mely harcra és imádkozik, mely megvilágosít és arra kényszerít, hogy rettenetesen haladjunk előre az Isten és emberiség utján, a népnek fegyvereivel nekünkben, a népnek vallásával szívünkben és a népnek jövődjével lelkünkben.” Az emberek javát munkáló minden nagy mozzalomban ez a végső és döntő kérdés: hány embert lehet találni, akinek elég erős hife van, hogy az ügy diadalában bízzék. Ha elég ember akad, akiben meg van ez a hit, akkor nincs az emberi boldogságnak az az ügye, amit diadalra ne lehetne vinni. Hit nélkül az emberek „a panaszoknak és a félelmeknek olvadékony tömegévé zsugorodnak”, de hittel hegyeket mozdíthatnak el. És hogyha az emberekben, a Krisztusban, mint Istennek kijelentésében való hit, nem valami elvont és megszokott értelemben vett, hanem valóságos és élő hit, akkor ők is úgy gondolkoznak erről a szóról: lehetetlen, mint Mirabeau: „Soha ne említetek többé előttem ezt a buta szót!”

Oh Isten! Mi Atyánk! Belebetegszik a lelkünk, amikor látjuk az éhséget, a nyomort, a mezítelenséget; a kicsiny gyermekeket, akik meggörbeedt hátukon viselik a világ munkájának terhét; az édesanyákat, akiket megőröl napjaink ipari élete és a túlterhelés alatt görnyedő férfiakat, akik üres kézzel járják az élet akadályokkal teli utját.

Segíts bennünket, hogy megérthessük, hogy nem akarod Te kivenni életünkben a küzdelmet, de azt akarod, hogy a küzdelem feltételei igazságosak és a gyümölcsei méltányosak legyenek.

Értesd meg velünk, hogy ezt csak szeretettel,

együttérzéssel és megértő lélekkel valósíthatjuk meg, csak azáltal, hogy átérezzük, hogy mindannyian a Te gyermekeid vagyunk, a gazdagok és a szegények, az erők és a gyengék, a szerencsések és a szerencsétlenek egyaránt. Add meg nekünk Atyánk, az emberi testvériségnek mind igazabb és teljesebb érzését, hogy türelemmel és kitartással mindegyikünk kivége a részét az igazságtalanság megszüntetéséből a földön, hogy eljöhessen az idő, amikor minden ember élvezheti munkája fáradságának gyümölcseit és hálásan örvendhet a Te napod fényében.

Tartsd meg bennünk a jóreménységet és bátorságot, akármilyen óriásnak tűnjék is fel ez a feladat és akármilyen lassunak lássuk is a haladást. Erősíts meg bennünket annak bizonyosságával, hogy a mi időnk a Te kezében van. Ámen. — Robinson R. Helén.

SZÖLLÖSSY GÉZA református menekült, discséretesen alapvizsgázott negyedéves matematikai és fizika-szakos tanárjelölt jutányos feltételek mellett tanításra vállal középiskolai tanulókat. Címe, ahova leveleket is lehet küldeni: Központi Egyetem.

SZEGÉNY, nagy anyagi nehézségekkel küzdő református testvér, **Koczanits Istvánné**, Földműves ucca 41. sz. bármiféle házi munkára vállalkozik; mosásra is. Támogassuk!

Sveizi órák, ékszerek részletfizetésre is.
NAGY ÓRA- ÉS ÉKSZERJAVÍTÓ MŰHELY

TÓTH JÓZSEF
Kölcsey ucca 7. Képes árjegyzék ingyen.

Angol bőrbútorok készítésében
specialista!

Machnik Gyula
kárpitós, dizsítő és tapétázó
SZEGED

Kossuth Lajos sugárút 6. Telefonszám 965.

Szalonok, diványok, matracok, gyermekkoosik, ottomán átvétők, hajlított székek és függönytartók nagy választékban.

Kárpitós és tapétázási munkák legelőnyösebben és 5767 legpontosabban készülnek.

Varrógép, kerékpár és gyermekkocsik

legfinomabb kivitelben nagyon olcsón részletre is kaphatók **Kardos István műszerész**
Csekonits ucca 5., Vajda Ernő divatáruházzal szemben. Speciális javító műhely.

Gyarmati Mihály

Elsőrendű uriszabósága és mindenféle sportsapka készítő üzeme, Széchenyi tér 3. szám.

Felelős kiadó a szegedi ref. egyházközség nevében: **Bakó László** lelkész

Nyomatott a Hirlapkiadó- és Nyomdavállalat Rt-nál Szeged.

Felelős nyomdavezető: Sajgó József.